Familjebeskattningen

En redogörelse för de senaste årens lagstiftning (1961 och 1962 års riksdagsbeslut) jämte rättelser och tillägg i anledning härav till Skattenytts skriftserie 4 (Familjebeskattningen, 1961, 3:e uppl.).
Av kammarrättsrådet Bo Lagergren.

1961 års riksdagsbeslut

("Skattepaketet")

(Prop. 1961 : 188 ; BevU 79)

De lättnader på den direkta beskattningens område som genomfördes hösten 1961 ("Skattepaketet") — att tillämpas första gången vid 1963 års taxering — innefattade främst följande.

1. Införandet av enhetliga ortsavdrag i hela riket: 4.500 kronor för gifta och för s k ensamstående vårdnadshavare samt 2.250 kronor för övriga skattskyldiga *(Ortsavdragsreformen)*.

2. Nya skalor för den statliga inkomstskatten med betydande lindringar i marginalskattehänseende *(Skatteskalereformen)*.

3. Folkpensionsavgift och avgift för sjukvårdsförsäkring uttages först när inkomsten uppgår till 2.400 kronor *(Socialförsäkringsavgifterna)*.

4. Skyldighet för enskild person att avlämna självdeklaration inträder först när bruttoinkomsten uppgår till 2.400 kronor *(Deklarationspliktsgränsen)*.

Kostnaderna för dessa åtgärder blev betydande. Höjningen av ortsavdragen, inberäknat slopandet av ortsgrupperingen och kompensation till kommunerna, kostade sålunda för helt år 560 miljoner kronor. Det ökade bidraget till skattetyngda kommuner kostade 30 miljoner kronor. De beslutade skatteskalorna ledde till en minskning av statens inkomster med 250 miljoner kronor. Ändringarna i fråga om uttagandet av socialförsäkringsavgifter slutligen medförde ett inkomstbortfall på 15 miljoner kronor. Sammanlagt beräknades minskningen av fysiska personers direkta skatter bli 1.125 miljoner kronor för år eller ungefär 20 procent av deras dåvarande statliga inkomstskatt. Dessa beräkningar avsåg förhållandena under år 1962.

Ortsavdragsreformen

Ortsavdragen voro ursprungligen differentierade med hänsyn till fem olika dyrortsgrupper. Beslut om minskning av antalet ortsgrupper från fem till fyra träffades av 1953 års riksdag (prop. nr 133) och vid 1961 års riksdag (vårsessionen) fastställdes antalet till tre (prop. nr 44).

I prop. 188 till 1961 års riksdag ("skattepaketet") anförde finansministern: "Otvivelaktigt kan starka skäl av rättvisekaraktär framföras till stöd för kraven på enhetliga ortsavdrag vid beskattningen. Jag vill därför nu förorda att beslut fattas om slopande av skattegrupperingen och att de ortsavdrag som gäller i ortsgrupp V utsträckes att gälla hela riket."

Storleken av den sålunda förordade ortsavdragsregleringen framgår av denna uppställning:

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

Ortsgrupp	Gifta samt ogifta med barn			Ogifta utan barn		
	tidigare ortsavdrag	beslutade ortsavdrag	höjning	tidigare ortsavdrag	beslutade ortsavdrag	höjning
III	3.680	4.500	820	1.840	2.250	410
IV	3.840	4.500	660	1.920	2.250	330
V	4.000	4.500	500	2.000	2.250	250

Skatteskalereformen

De skatteskalor, som gällt t. o. m. 1962 års taxering, hade fastställts av 1959 års riksdag med tillämpning från och med inkomståret 1960.

Vid 1961 års riksdag (prop. nr 188) upptog finansministern även frågan om en översyn av skalorna för den statliga inkomstskatten. Det erinrades om att enligt då gällande skalor skatten för makar med en årsinkomst upp till omkring 16.500 kronor var lika stor som för två ensamstående med vardera hälften så stor inkomst. En reform mot höjd gräns för sådan s k tudelning ansåg finansministern önskvärd.

Riktpunkten vid en omarbetning av skatteskalorna var en väsentlig breddning av det proportionella bottenskiktet. En lämplig gräns för insättandet av den progressiva beskattningen ansågs ligga vid omkring 20.000 kronors familjeinkomst och 10.000 kronor för ensamstående. Med denna utgångspunkt hade inom finansdepartementet konstruerats följande skatteskala, som godtogs av riksdagen.

Inkomstskikt		Skatteskala		
Beskattningsbar inkomst, 1.000-tal kr	Motsvarande ungefärlig årsinkomst 1.000-tal kr	Skatt inom skiktet, %		Skillnad
		Äldre skala	Nya skalan	
Gifta				
0— 8	— 14,9	10	10	—
8— 10	14,9— 17,3	15	10	— 5
10— 12	17,3— 19,7	20	10	—10
12— 16	19,7— 24,4	27	20	— 7
16— 20	24,4— 29,1	32	30	— 2
20— 30	29,1— 40,8	38	38	—
30— 40	40,8— 52,6	43	43	—
40— 60	52,6— 76,1	48	48	—
60—100	76,1—123,2	54	54	—
100—150	123,2—182,0	59	59	—
150—	182,0—	65	65	—
Ogifta				
— 4	— 7,5	10	10	—
4— 6	7,5— 9,9	15	10	— 5
6— 8	9,9— 12,4	21	20	— 1
8— 9	12,4— 13,6	25	20	— 5
9— 10	13,6— 14,8	25	25	—
10— 12	14,8— 17,2	29	25	— 4
12— 16	17,2— 22,0	33	30	— 3
16— 20	22,0— 26,7	37	36	— 1
20— 30	26,7— 38,4	41	41	—
30— 40	38,4— 50,2	45	45	—
40— 60	50,2— 73,7	49	49	—
60—100	73,7—120,8	54	54	—
100—150	120,8—179,6	59	59	—
150—	179,6—	65	65	—

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

Vid tabellens studium bör följande beaktas: Kommunalskatt avdrages innan den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten beräknas. En beskattningsbar inkomst av 8.000 kronor motsvarar med hänsyn till normala avdrag och de nya ortsavdragen en ungefärlig årsinkomst av 14.900 kronor för gift och 12.400 kronor för ogift. På samma sätt innebär en beskattningsbar inkomst av 16.000 kronor att årsinkomsten är ca 24.400 kronor för gift och 22.000 kronor för ogift. Är den beskattningsbara inkomsten 40.000 kronor, är den ungefärliga årsinkomsten 52.600 kronor för gift och 50.200 kronor för ogift.

"Skattepaketets" skatteskalor innebär, att de *proportionella* bottenskikten breddades. Dessa skikt kom sålunda att uppgå för gifta till 12.000 kronor, beskattningsbar inkomst (tidigare 8.000 kronor), och för ensamstående till 6.000 kronor, beskattningsbar inkomst (tidigare 4.000 kronor). Härigenom kom den s k tudelningsgränsen att höjas från dittillsvarande 10.000 kronor, beskattningsbar inkomst för makar, till 16.000 kronor, beskattningsbar inkomst, motsvarande en ungefärlig årsinkomst av 24.500 kronor. Marginalskatten sänktes för gifta i inkomstläget ca 15.000—30.000 kronor och för ogifta med inkomster av 7.000—27.000 kronor.

De ändrade skatteskalorna medförde en maximal *skattesänkning* av 660 kronor för gifta med minst 29.000 kronors årsinkomst och 410 kronor för ogifta med lägst 27.000 kronors årsinkomst.

Socialförsäkringsavgifterna

T. o. m. 1962 års taxering gällde, att folkpensionsavgift erlades av den som fyllt minst 18 och högst 66 år under förutsättning, att hans till statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgick till minst 1.200 kronor. Denna gräns, som införts vid 1951 års riksdag (prop. nr 180), hade fastställts under hänvisning till då gällande lägsta kommunala ortsavdrag, nämligen 1.180 kronor för ogift i lägsta ortsgrupp.

Med hänsyn till uppräkningen av ortsavdragen förordades, att gränsen för påföring av folkpensionsavgift bestämdes till 2.400 kronor, taxerad inkomst.

De skäl som åberopats för en höjning av den gräns vid vilken folkpensionsavgift börjar påföras, ansågs tillämpliga för en höjning av motsvarande gräns för den i sjukförsäkringsavgiften ingående avgiften för sjukvårdsförsäkring. Denna avgift ansågs följaktligen böra börja utgå först vid taxerade inkomster av 2.400 kronor. Riksdagens beslut fattades i enlighet härmed.

Deklarationspliktsgränsen

T o m 1962 års taxering gällde beträffande enskild person, som varit bosatt i riket hela året, att deklarationsskyldighet förelåg, när hans bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor uppgått till sammanlagt minst 1.200 kronor. Denna beloppsgräns tillkom år 1951 (prop. nr 180) och bör ses mot bakgrunden av då gällande ortsavdrag. Enligt beslut av 1950 års riksdag hade nämligen lägsta ortsavdraget (ogift i dyrortsgrupp I) fastställts till 1.180 kronor. Lägsta belopp för beskattningsbar inkomst fastställdes samtidigt till 20 kronor.

Då nu vid 1961 års riksdag — med tillämpning fr. o. m. 1963 års taxering — ortsavdragen uppräknats, höjdes deklarationspliktsgränsen till 2.400 kronor. Detta belopp, vilket motsvarar en månadsin-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

komst av 200 kronor, ansågs "lätt att komma in i det allmänna medvetandet".

För gift skattskyldig, som skall samtaxeras med andra maken, bedömes vardera makens deklarationsskyldighet med hänsyn till makarnas och boets sammanlagda inkomst och förmögenhet. En hustru kan sålunda icke undgå deklarationsplikt genom att åberopa att hon blott tjänat ett par hundra kronor. Varje tias inkomst föranleder deklarationsplikt, så snart makarnas sammanlagda inkomster uppgått till 2.400 kronor (taxeringsförordningen 22 § 1 mom. tredje stycket).

För belysning av de *skattesänkningar,* som första gången slår igenom vid 1963 års taxering återges här följande tablå, som utvisar hur stora skattsänkningar som inrymmes i 1961 års skattepaket (prop. 1961 : 188 sid. 42).

Sammanlagd skatt enligt tidigare ordning och vid 1963 års taxering gällande ordning.

Kommunal utdebitering 15 kr. per skattekrona

Årsinkomst kr	Gift utan barn				Ogift utan barn			
	Dåvarande skatt kr	Skatt enligt prop. kr	Skatteminskning kr	Skatteminskning %	Dåvarande skatt kr	Skatt enligt prop. kr	Skatteminskning kr	Skatteminskning %
4.000	227	227	—	—	590	532	58	9,8
6.000	664	550	114	17,2	1.131	1.074	57	5,0
8.000	1.228	1.115	113	9,2	1.694	1.606	88	5,2
10.000	1.766	1.651	115	6,5	2.325	2.143	182	7,8
12.000	2.309	2.194	115	5,0	3.049	2.851	198	6,5
14.000	2.843	2.726	117	4,1	3.824	3.566	258	6,7
16.000	3.430	3.247	183	5,3	4.638	4.333	305	6,6
18.000	4.083	3.766	317	7,8	5.506	5.128	378	6,9
20.000	4.772	4.264	508	10,6	6.371	5.944	427	6,7
25.000	6.717	5.917	800	11,9	8.635	8.123	512	5,9
30.000	8.899	8.004	895	10,1	11.078	10.544	534	4,8
35.000	11.264	10.369	895	7,9	13.571	13.037	534	3,9
40.000	13.629	12.734	895	6,6	16.124	15.582	542	3,4
50.000	18.769	17.853	916	4,9	21.451	20.907	544	2,5
60.000	24.259	23.322	937	3,9	27.116	26.565	551	2,0
80.000	35.641	34.679	962	2,7	38.722	38.161	561	1,4
100.000	47.821	46.859	962	2,0	50.902	50.341	561	1,1
150.000	79.431	78.448	983	1,2	82.604	82.032	572	0,7
200.000	112.948	111.940	1.008	0,9	116.230	115.646	584	0,5

Anm. Med sammanlagd skatt avses statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift.

1962 års riksdagsbeslut

(Skattelättnad för ensamstående med hemmavarande barn)

(Prop. 1962 : 181 ; BevU 58)

1962 års höstriksdag beslöt vissa skattelättnader för de s k *ensamstående vårdnadshavarna.* Bestämmelserna skall tillämpas vid 1963 års taxering och innebär i huvudsak :

a) rätt till ortsavdrag med 4.500 kronor och beräkning av statlig inkomsskatt efter den för gifta avsedda skatteskalan föreligger för ensamstående vårdnadsha-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

vare intill dess det hemmavarande barnet fyller 18 år;

b) ensamstående man eller kvinna med hemmavarande barn under 16 år får rätt till förvärvsavdrag;

c) maximum 800 kronor för det s k försäkringsavdraget gäller beträffande ogift ensamstående vårdnadshavare intill dess det hemmavarande barnet fyller 18 år.[1]

Redan vid 1960 års riksdag hade de s k ofullständiga familjerna fått skattelättnader. Sålunda fick ensamstående med hemmavarande barn under 16 år samma ortsavdrag som gift, varjämte den statliga inkomstskatten för sådan skattskyldig skulle beräknas enligt den skatteskala som är avsedd för gifta.

Ytterligare förbättring av denna grupps ställning i skattehänseende har därefter vid olika tillfällen varit på tal. Vid riksdagsbehandlingen under våren 1962 av motioner i detta ämne uttalade sålunda bevillningsutskottet (bet. nr 45), att starka skäl talade för en utsträckning av rätten till det högre ortsavdraget och den gynnsammare skatteskalan att gälla något eller några år efter det den skattskyldiges barn fyllt 16 år. I anslutning härtill uttalades från regeringshåll, att det var regeringens avsikt att till höstriksdagen framlägga förslag till lösning av de ensamstående vårdnadshavarnas beskattning.

Vid 1962 års riksdags höstsession upptog också finansministern hithörande spörsmål och anförde därvid bl a följande:

"Den ensamstående vårdnadshavarens likställighet med den gifte familjeförsörjaren gäller framför allt ortsavdragen och skalan för statlig inkomstskatt. Den skattelättnad som härigenom uppkommer är utan tvekan betydande. Detta framgår indirekt av den kritik som framförts mot de nuvarande bestämmelsernas utformning. Kritiken torde nämligen i huvudsak bottna i det förhållandet att den ensamstående vårdnadshavarens ekonomiska situation i ett slag förändras till det sämre, när yngsta barnet fyller 16 år. Rätten till ett flertal sociala förmåner bortfaller då samtidigt som inkomstskatten ökar väsentligt.

Att den ensamstående vårdnadshavaren, när barnen blir vuxna, går miste om vissa sociala förmåner och skattelättnader är i och för sig naturligt. Behovet av samhälleligt stöd åt vårdnadshavaren såsom sådan minskas givetvis, när barnet börjar kunna försörja sig självt, och upphör så småningom helt.

Olägenheterna av nuvarande ordning i fråga om beskattning av ensamstående vårdnadshavare kan enklast lindras genom att de olika stödåtgärder som för närvarande erhållas intill dess barnet fyllt 16 år inte borttages på en gång utan trappstegsvis. Detta kan åstadkommas om förmånen av högre ortsavdrag och gynnsammare skatteskala bibehålles under ytterligare ett par år, dvs. till dess barnet fyller 18 år. Jag förordar att så sker."

Tidigare kunde ogift kvinna aldrig erhålla förvärvsavdrag. Finansministern förordade nu, att rätten till förvärvsavdrag utsträcktes till att gälla även kvinna som är ensamstående och har hemmavarande barn. Till barn borde räknas barn under 16 år, såsom sker i fråga om gift kvinnas förvärvsavdrag. Detta avdrag avser ju att schablonmässigt motsvara moderns kostnader för barnets omhändertagande medan hon utför förvärvsarbetet. Sådana kostnader torde — yttrade finansministern — endast i enstaka undantagsfall behöva uppkomma i fråga om barn som är 16 och 17 år gamla.

[1] Märk att gift, som icke samtaxerats med andra maken, endast äger rätt till max. 400 kronor beträffande försäkringsavdrag. Jämför även en genom redaktionens försorg upprättad tabell införd på s 115.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

Bevillningsutskottet fann i anledning av väckta motioner, att kostnaderna för omhändertagande av barn i regel icke var mindre för den manlige vårdnadshavaren. Utskottet tillstyrkte således att såväl manlig som kvinnlig ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år medgavs samma rätt till förvärvsavdrag som gift kvinna och förordade ett tillägg i enlighet härmed i det i propositionen framlagda förslaget till lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen. Riksdagen godtog propositionen med det tillägg, som av bevillningsutskottet föreslagits.

Beträffande *försäkringsavdragen* för ensamstående vårdnadshavare gällde tidigare, att ogift med hemmavarande barn under 16 år ägde rätt till avdrag för sjuk-, olycksfalls- och kapitalförsäkringspremier med högst 800 kronor, dvs. samma belopp som gäller för makars avdrag för sådana premier. För att ernå större enhetlighet gäller enligt 1962 års riksdagsbeslut samma åldersgräns för barnet som beträffande ortsavdrag, dvs. 18 år.

Slutligen skall något beröras frågan om den år 1960 införda avdragsrätten för skattskyldig, som underhåller icke hemmavarande barn.

"De frånskilda männens 1.000 kronorsavdrag" — som avdraget populärt plägar benämnas — hade enligt 1960 års riksdagsbeslut ersatt ett tidigare med 50 procent förhöjt ortsavdrag. Nu avsedda skattskyldiga — i allmänhet frånskild fader med underhållsskyldighet mot barn, som vistas hos modern — får således numera samma ortsavdrag som annan ensamstående skattskyldig. Bl a för att undvika skattehöjning för därav berörda skattskyldiga beslöts av 1960 års riksdag att som kompensation skulle införas rätt till allmänt avdrag om högst 1.000 kronor för skattskyldig som underhåller icke hemmavarande barn under 16 år.

I nyssberörda proposition 188 till 1962 års riksdag berördes icke detta avdrag, men frågan upptogs av bevillningsutskottet i anledning av väckta motioner om koordinering av det samtidigt fattade beslutet om moderns rätt till det "stora ortsavdraget" intill barnets 18-årsålder (tidigare 16 år). Bevillningsutskottet beaktade ej de frånskilda männen i detta sammanhang. Motiveringen är till synes något dunkel. Utskottet yttrade nämligen: "En sådan åtgärd (dvs. höjning av åldersgränsen från 16 till 18 år) kan te sig ur vissa synpunkter berättigad men bör likväl tillsvidare anstå bl a med hänsyn till avdragets för vår skattelagstiftning speciella karaktär — det motsvaras inte av någon skattskyldighet för mottagaren. Det bör vidare erinras om att socialpolitiska kommittén har under övervägande frågan om översyn och samordning av reglerna om underhållsbidrag och bidragsförskott samt att allmänna skatteberedningen har att pröva i vad mån ökad hänsyn till försörjningsbördan bör tas vid beskattningen. Enligt utskottets mening kan ändring av reglerna för underhållsavdraget bli aktuell såsom ett resultat av överväganden inom berörda utredningar."

Skriften *"Familjebeskattningen"* bör med hänsyn till den ändrade skattelagstiftningen under åren 1961 och 1962 korrigeras och suppleras i bl a följande hänseenden (sidhänvisningarna avse 3:e uppl. 1961).

Sid. 15 fr o m rad 2 nedifrån räknat bör ha följande lydelse: Skatteskalorna hava sedermera ändrats och 1961 års riks-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

dagsbeslut (prop. 188) innebar att tudelningsgränsen höjdes från dittillsvarande 10.000 kronor, beskattningsbar inkomst för makar, till 16.000 kronor, beskattningsbar inkomst, motsvarande en ungefärlig årsinkomst av 24.500 kronor.

Sid 16 överst: De första två raderna utgår, varefter texten bör lyda: De skatteskalor, som fastställdes av 1961 års riksdag med verkan fr o m beskattningsåret 1962 (dvs. 1963 års taxering), ger följande bild av förhållandet mellan giftas och ensamståendes statliga inkomstskatt (prop. 1962 nr 181).

Gifta samt ogifta med barn				Övriga ogifta		
Årsinkomst, svarande mot skiktets övre gräns, kr	Summa statlig inkomstskatt vid skiktets övre gräns, kr	Skatte-% inom skiktet	Beskattningsbar inkomst, kr	Årsinkomst, svarande mot skiktets övre gräns, kr	Summa statlig inkomstskatt vid skiktets övre gräns, kr	Skatte-% inom skiktet
12.400	600	10	6.000	9.900	600	10
16.100	900	10	6.000— 9.000	13.600	1.200	20
19.700	1.200	10	9.000— 12.000	17.200	1.950	25
24.400	2.000	20	12.000— 16.000	22.000	3.150	30
29.100	3.200	30	16.000— 20.000	26.700	4.590	36
40.800	7.000	38	20.000— 30.000	38.400	8.690	41
52.600	11.300	43	30.000— 40.000	50.200	13.190	45
76.100	20.900	48	40.000— 60.000	73.700	22.990	49
123.200	42.500	54	60.000—100.000	120.800	44.590	54
182.000	72.000	59	100.000—150.000	179.600	74.090	59
—	—	65	150.000—	—	—	65

Beträffande verkningarna i olika inkomstlägen av "tudelningsmetoden" hänvisas till följande tablå:

Ensamstående		Äkta makar				
			Statsskatt			
Taxerad inkomst kr	Statsskatt enligt nuvarande ordning kr	Taxerad inkomst kr	vid sambeskattning enl. tudelningsprincip kr	i % av ensamståendes skatt kr	vid nuvarande ordning kr	i % av ensamståendes skatt kr
6.000	370	12.000	740	200	750	203
8.000	570	16.000	1.040	200	1.150	202
10.000	940	20.000	1.880	200	1.900	202
20.000	3.762	40.000	7.524	200	9.365	249
30.000	7.747	60.000	15.494	200	18.740	242

Sid. 18 rad 13 och 12 nedifrån bör ändras till: — — — har ortsavdrag med 2.250 kronor, är sålunda motsvarande avdrag för äkta makar 4.500 kronor.

Sid. 18 rad 8 nedifrån: 1.200 kronor skall numera vara 2.400 kronor.

Sid. 19—22: Tabellerna äro numera icke exakta men giva en *ungefärlig* bild av sambeskattningens effekt.

Sid. 30: 4. Ortsavdrag. Ortsgrupperingen är avskaffad och *ortsavdragen* —

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

lika vid statlig och kommunal taxering — utgå med följande belopp i hela riket.

4.500 kronor: för makar (med eller utan barn) samt för ensamstående vårdnadshavare med barn till 18 års ålder (avgörande 1 nov. under beskattningsåret).

2.250 kronor: för övriga skattskyldiga (ogifta, änklingar och änkor, frånskilda, särtaxerade makar ,i samtliga fall under förutsättning att barn under 18 år icke är under vederbörandes vårdnad).

Sid. 31: Efter exemplet (mitt på sidan) bör införas ett stycke av följande lydelse: Vid 1962 års riksdag föreslog finansministern att 65 § KL skulle förtydligas enligt följande: Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser beräkning av föräldrarnas ortsavdrag, anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

Det bakomliggande syftet var följande: (prop. 1962: 181 s 33):

De vidgade förmånerna till ensamstående vårdnadshavare gör det angeläget att undanröja en viss oklarhet om tolkningen av nuvarande bestämmelser på området. Frågan gäller tillämpningen av reglerna om ortsavdrag m m i det fall att två personer, som icke samtaxeras, båda har vårdnaden om samma barn. Som typexempel kan anges två makar, som gift sig under inkomståret och fått barn under samma år före den 1 november. Eftersom makar inte samtaxeras för det inkomstår under vilket de gift sig, blir makarna i exemplet taxerade som ensamstående. Båda makarna har vårdnaden om det gemensamma barnet. De kan därför, formellt sett, göra gällande att de båda var för sig har hemmavarande barn. Detta skulle leda till att vardera maken får ortsavdrag med 4.500 kr och att makarnas statliga inkomstskatt beräknas, var för sig, med tillämpning av den gynnsammare skatteskalan. Härigenom skulle makarna tillsammans få ortsavdrag med 9.000 kr och därjämte, i förekommande fall, undgå eller få lindring i den skatteskärpning som i högre inkomstlägen vållas av progressionen.

Riksskattenämnden har den 22 februari 1961 i en anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna uttalat sig om hur ortsavdrag i angivna fall bör beräknas. Uttalandet innebär att ortsavdrag såsom för gift borde medges blott den ene av de skattskyldiga, medan den andre borde få ortsavdrag såsom för ensamstående utan hemmavarande barn.

Riksskattenämndens tolkning av bestämmelserna i fråga torde överensstämma med vad som har varit lagstiftarens mening. För att undanröja eventuellt kvarstående oklarhet om tolkningen synes i detta sammanhang lämpligen 65 § kommunalskattelagen böra förtydligas.

Då samma skäl talade för en begränsning också av rätten till *försäkringsavdrag* i det angivna fallet, föreslog bevillningsutskottet att stadgandet fick omfatta även detta avdrag. Riksdagens beslut fattades i enlighet härmed.

Sid. 32: 16 år skall ändras till 18 år

Sid. 36 (hela sidan) och

Sid. 37 (de två översta raderna) ersättas av följande:

Uttagningsprocenten för 1962 års inkomster har fastställts till 100.

Exempel:

1. För en ogift person är den beskattningsbara inkomsten 13.100 kr. Skatten härå är för 12.000 kr = 1.950 kr och för överskjutande 1.100 kr 30 % därav = 330 kr. Skatten blir alltså 1.950 + 330 = 2.280 kr.

2. De beskattningsbara inkomsterna för två samtaxerade makar uppgå till, för mannen 10.800 kr och för hustrun 2.400

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

kr. Skatten uträknas på summan av dessa belopp, dvs på 13.200 kr till (för 12.000 kr = 1.200 kr och för överskjutande 1.200 kr 20 % därav = 240 kr, sammanlagt 1.200 + 240 =) 1.440 kr. Detta skattebelopp skall fördelas mellan makarna i förhållande till deras beskattningsbara inkomster. På mannen belöper $\frac{10.800 \times 1.440}{13.200}$ = 1.178 kr och på hustrun $\frac{2.400 \times 1.440}{13.200}$ = 262 kr.

3. Två samtaxerade makar ha taxerats, mannen för en taxerad inkomst av 13.180 kr och hustrun för en taxerad inkomst av 1.870 kr. Ortsavdraget utgör för vardera maken $\frac{4.500}{2}$ = 2.250 kr. Eftersom hustruns taxerade inkomst (med 380 kr) understiger den del av ortsavdraget, som tillkommer henne, blir hennes beskattningsbara inkomst 0. Statlig inkomstskatt kommer då inte att påföras henne. — Den del av ortsavdraget som hustrun inte kunnat utnyttja tillgodoföres mannen, vars ortsavdrag alltså beräknas till (2.250 + 380 =) 2.630 kr. Hans beskattningsbara inkomst blir då 10.500 kr. Skatten härå, som i sin helhet påföres mannen, utgör (för 9.000 kr = 900 kr. och för överskjutande 1.500 kr 10 % därav = 150 kr, sammanlagt 900 + 150 =) 1.050 kr.

Sid. 51 vid b) *Gällande bestämmelser:* De 16 följande raderna bör ersättas av denna text:

46 § 3 mom. K. L. erhöll vid 1962 års riksdag följande lydelse (nyheterna med kurs. stil)

Har *kvinna med hemmavarande barn under 16 år* haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2.000 kronor. *Gift kvinna, som icke har hemmavarande barn under 16 år, må, därest hon levt tillsammans med sin man och haft inkomst som nyss sagts, åtnjuta avdrag med 300 kronor.*

För uttagande av statlig inkomstskatt fr. o. m. inkomståret 1962 gällande skalor.

Skikt av beskattningsbar inkomst i 1.000-tal kronor	Gift[1] med maken sammanlevande skattskyldig		Annan skattskyldig[2]	
	Skatt i kronor vid skiktets nedre gräns	Skatt i % inom skiktet	Skatt i kronor vid skiktets nedre gräns	Skatt i % inom skiktet
0— 6	—	10,0	—	10,0
6— 9	600	10,0	600	20,0
9— 12	900	10,0	1.200	25,0
12— 16	1.200	20,0	1.950	30,0
16— 20	2.000	30,0	3.150	36,0
20— 30	3.200	38,0	4.590	41,0
30— 40	7.000	43,0	8.690	45,0
40— 60	11.300	48,0	13.190	49,0
60—100	20.900	54,0	22.990	54,0
100—150	42.500	59,0	44.590	59,0
150—	72.000	65,0	74.090	65,0

[1] Med gift skattskyldig jämställes de som, utan att vara gifta, lever tillsammans, om de tidigare varit gifta med varandra eller om de har eller har haft barn med varandra, ävensom sådan *ogift* skattskyldig (även änkling, änka, frånskild), som har hemmavarande barn under 18 år.
[2] Ogift, änkling, änka, frånskild samt särtaxerad äkta make utan hemmavarande barn.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

Avdrag med sistnämnda belopp må jämväl åtnjutas av kvinna, som haft inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, *därest kvinnan antingen varit gift och levt tillsammans med sin man eller ock haft hemmavarande barn under 16 år.*

Vad i föregående stycke sägs skall även gälla beträffande man med hemmavarande barn under 16 år, därest han antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin hustru eller ock varit ogift (varmed jämställes änkling eller frånskild).

Har gift man, *som levt tillsammans med sin hustru,* haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast *av den som* under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår och må *för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make,* för makarna tillsammans icke överstiga 300 kronor eller, därest förhöjning av avdraget med 20 procent av inkomsten ifrågakommer, 2.000 kronor.

Sid. 51 rad 2 nedifrån och *sid. 52 rad 1—3* bör kompletteras med följande:

Avdraget tillkommer jämväl ogift kvinna eller ogift man med hemmavarande barn under 16 år.

Med ogift jämställes änkling, änka, frånskild och särtaxerad make utan hemmavarande barn.

Sid. 56: Framställningen — lämpligen inplacerad före rad 7 nedifrån räknat — bör kompletteras med följande: Genom 1962 års riksdagsbeslut råder likställighet mellan ogift man och kvinna såvitt avser förvärvsavdraget. Både 300-kronors-avdraget och det 20 %-iga kvotavdraget (inalles högst 2.000 kronor) tillkommer således såväl ogift kvinna som ogift man med hemmavarande barn under 16 år. Denna likställighet, som tillkom på förslag av bevillningsutskottet (utl. 1962 nr 58 s. 35), motiverades med att kostnaderna för omhändertagande av barn i regel finge antas i varje fall inte vara mindre för den manliga vårdnadshavaren.

Sid. 77: 600 resp. 300 kr å rad 12—15 skall utbytas mot 800 resp. 400 kr. 16 år skall numera vara 18 år.

Sid. 82: Exemplen hänföra sig till tidigare skatteskala men ge fortfarande en ungefärlig bild av progressionens betydelse.

Noten 2 å samma sida bör kompletteras med den upplysningen, att f o m år 1962 det allmänna barnbidraget utgår med 550 kronor för år.

Sid. 102 rad 5: — — — — taxerade inkomst understiger 2.350 kronor (raderna 6 och 7 utgår). Med hänsyn till det enhetligt bestämda ortsavdraget för ogifta och reglerna om avrundning nedåt av beskattningsbar inkomst till fullt 100-tal kronor motsvaras lägsta beskattningsbara inkomst, 100 kronor, av 2.350—2.449 kronor taxerad inkomst.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:10

Sammanställning över vissa allmänna avdrag samt ortsavdrag vid 1963 års taxering.

Deklarationsformuläret nr 1 a sid. 3	Ogift utan hemmavarande barn under 18 år	Ogift med hemmavarande barn under 16 år	Ogift med hemmavarande barn mellan 16—18 år	Gift som icke samtaxeras med sin make och haft hemmavarande barn under 16 år	Gift som icke samtaxeras med sin make och haft hemmavarande barn mellan 16—18 år	Gift man som samtaxeras med sin maka (oavsett om han haft hemmavarande barn under 16 år eller ej)	Gift kvinna som samtaxeras med sin make (utan hemmavarande barn under 16 år)	Gift kvinna som samtaxeras med sin make och som har hemmavarande barn under 16 år
P 5. Avdrag för försäkringsavgifter enligt:								
Alt. 1 (schablon)	150	150	150	150	150	makarna gemensamt 300		
» 2 (spec.)	max. 400	max. 800	max. 800	max. 400	max. 400	makarna gemensamt max. 800		
P 7. Avdrag för underhåll av *icke* hemmavarande barn under 16 år	max. 1.000	max. 1.000	max. 1.000	max. 1.000	max. 1.000	max. 1.000	max. 1.000	max. 1.000
P 8. Förvärvsavdrag avseende inkomst av rörelse eller eget arbete	—	300 + 20 % av inkomsten, tillhopa dock max. 2.000	—	300 + 20 % av inkomsten, tillhopa dock max. 2.000	—	—	300	300 + 20 % av inkomsten, tillhopa dock max. 2.000
P 9. Förvärvsavdrag tillkommande gift man med inkomst av jbr.-fast. eller rörelse om hustrun utfört arbete i förvärvskällan	—	—	—	—	—	300	—	—
P 9. Förvärvsavdrag avseende inkomst av jbr.-fast.	—	300	—	300	—	—	300	300
Ortsavdrag	2.250	4.500	4.500	4.500	4.500	makarna gemensamt 4.500		

Med *ogift skattskyldig* jämställes här: änka, änkling, frånskild, gift skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret, samt gift skattskyldig, som icke samtaxeras med sin make och icke haft hemmavarande barn under 18 år.

Med *gift skattskyldig* jämställes: sådana skattskyldiga som, utan att vara gifta, levt tillsammans under större delen av beskattningsåret under förutsättning att de tidigare varit gifta med varandra eller har eller har haft barn tillsammans.

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke samt fråga om barns ålder, skall bedömas efter förhållandena den 1 november 1962.

Avdrag enl. p. 8 och 9 får *sammanlagt* icke överstiga 300 kronor för makar gemensamt eller, om höjning av avdraget under p. 8 ifrågakommer, 2.000 kronor. I intet fall får avdraget överstiga inkomsten i förvärvskällan eller av arbetet, i förekommande fall efter avdrag för omkostnader och — såvitt angår taxeringen till kommunal inkomstskatt — garantibelopp i förvärvskällan ifråga.